

Nothing About Us Without Us ?

Är vi intresserade av att lära oss från hur de mest utsatta grupperna genomför sina kamper om social rättvisa, demokratiskt inflytande och mot förtryck och diskriminering? När risken för fattigdom för personer med olika funktionsnedsättningar ökar mest i Sverige jämfört med andra länder i Europa? Det frågar sig Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete.

Jämlikhet, frihet, solidaritet, delaktighet, tillgänglighet och användbarhet, även universal design. Det är viktiga ord men även kännetecknande för the international disability right movement. Sedan **James I Charlton** from Chicago skrev boken *Nothing About Us Without Us. Disability oppression and empowerment* (1998) har kamper inom olika funktionshinderorganisationer och patientorganisationer förts om tusentals frågor och dilemman.

Men kan vi lära oss någonting från organisationernas kamper och deras idépolitik? Är vi intresserade av att lära oss från hur de mest utsatta grupperna genomför sina kamper om social rättvisa, demokratiskt inflytande och mot förtryck och diskriminering? Om vi inte är intresserade av att ta lärdom av deras kamper och stridsfrågor, vad är vi då intresserade av? Kommer framtidens disability rights movement få fler yngre människor som engagerar sig i en kamp för de viktiga orden: Jämlikhet, frihet, solidaritet, delaktighet, tillgänglighet och användbarhet? Allt fler funktionshinderorganisationer har problem att rekrytera yngre personer med funktionsnedsättningar. Var tar de yngre generationerna vägen och hur kommer deras kamper att se ut i framtiden?

I Sverige har det under många år funnits olika tidningar som bevakat funktionshinderpolitik och olika funktionshinderperspektiv. Barnpsykiatrikern och medicinalrådet **Karl Grunewald** (1921-2016) arbetade mycket med

den så kallade anstaltsavvecklingen i Sverige och för att skapa stödformer för personer med intellektuella funktionsnedsättningar och utvecklingsstörning. Han uttalade följande devis: *"I ett sant demokratiskt samhälle lever både svaga och starka medborgare tillsammans, med förståelse för varandras livsvillkor"*.

Nu har [tidningen Intra](#) – en tidning för personer med intellektuella funktionsnedsättningar, och en tidning som Karl Grunewald var med och grundade 1991, precis lagts ned i Sverige. Men funktionshinderrörelsen har inte tystnat utan kamperna om jämlika och sociala levnadsvillkor fortsätter.

FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar gäller alla länder som har ratificerat konventionen. Sverige ratificerade konventionen redan i november 2008 men ännu idag lever Sverige som nation inte upp till [FN:s konvention](#).

Den nationella funktionshinderorganisationen *Funktionsrätt Sverige* publicerade för något år sedan sin rapport [Respekt för rättigheter?](#) Funktionshinderrörelsen anser att Sverige har blivit allt sämre att följa konventionen. De menar till och med att risken för fattigdom för personer med olika funktionsnedsättningar ökar mest i Sverige jämfört med andra länder i Europa.

För funktionshinderrörelsen i Sverige (som i många andra länder) används fortfarande den amerikanska slogan *"Nothing About Us Without Us"*. Det är en etisk och moraliskt godtagbar slogan som innebär reellt inflytande i offentliga debatter och samtal. Men bara om det används som ett verktyg för att stärka funktionshinderspolitik och socialpolitik. Utan delaktighet för personer med funktionsnedsättningar i samhället fungerar inte heller vår demokrati. Vilka stater och länder arbetar mest effektivt med FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar? Det är en fråga om vad vi kan lära av de länderna och de

funktionshinderorganisationer som bedriver kamper i just dessa länder. Det är en fråga som förtjänar offentlig debatt men även mer forskning: *Nothing About Us Without Us*.

Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete, institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

E-mail: Jorgen.Lundalv@socwork.gu.se